

MARC 21 –formaatti & KUMEA-työryhmä

Ulla Ikäheimo
Tietoarkkitehtuuriryhmä
Helsinki 10.10.2019

Sisältö

- MARC 21 – kirjastojen suosituin tiedontallennusformaatti
- Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä KUMEA – kirjastojen vanhin kuvailuyhteistyöryhmä

MARC 21 pähkinänkuoressa

MARC (**MA**chine **R**eadable **C**ataloging)

- Kirjastomaailman suosituin tiedontallennusformaatti, yli miljardi tietuetta tietokannoissa
- Kehitettiin Kongressin kirjastossa 1960-luvun lopulla
LCMARC → USMARC → MARC 21 1999
- Kansalliset formaatit, esim. UKMARC 1975, FINMARC 1979 – näistä lähes kokonaan luovuttu ja siirrytty yhteen MARCiin

MARC 21 -organisaatio

- **Library of Congress – Network Development and MARC Standards Office** koordinoi, julkaisee formaatit, kouluttaa, suunnittelee ja ylläpitää MARC-sivustoa
<http://www.loc.gov/marc/>
- **MAC** (MARC Advisory Committee) käsittelee formaatin muutosehdotukset
  - 24-jäseninen, kansainvälinen komitea
- Formaatti päivittyy kaksi kertaa vuodessa

Suomen MARC 21

Kansalliskirjaston MARC-toimisto

- ylläpitää formaatin suomenkielistä ja ruotsinkielistä käännöstä
  - suomalainen käännös <http://marc21.kansalliskirjasto.fi/>
  - suomenruotsalainen käännös [MARC 21 på svenska](#)
- toimii yhteyskanavana Kongressin kirjastoon
- antaa koulutusta ja neuvontaa formaatin käytössä
- ylläpitää tarvittavia formaattikonversioita

KUMEA-työryhmä

- ylläpitää formaatin sovellusohjeita suomalaisia kirjastoja varten
- vastaa kuvailijoiden käytännön kysymyksiin

MARC 21 –formaatin tulevaisuus

- MARC-formaatti on vanhentunut, sen rakenne muodostuu tekstistä eikä yksittäisistä dataelementeistä
- Kirjastojen uuden kuvailuohjeen **RDA:n (Resource Description and Access)** mukaiseen kuvailuun MARC 21 –formaatti ei ole paras mahdollinen, toisaalta formaattiin lisätään koko ajan RDA-kenttiä
- Uusimpina kenttinä lisätty tunnisteita ja linkkiosakenttiä
- MARCin seuraajaksi kehitetty Kongressin kirjastossa **Bibframe**-standardia [Bibliographic Framework Initiative](#) –maailmalla myös muita ratkaisuja uuden tietomallin toteuttamiseen
- Kirjastojärjestelmät toistaiseksi pitkälti kiinni MARC-formaatissa

020 978-951-1-31980-1 |q sidottu
040 FI-BTJ |b fin |e rda |d FI-NL
041 0 fin
080 1 929 Loiri |2 1974/fin/fennica
080 1 791/792 |2 1974/fin/fennica
084 77.492|2 ykl
100 1 Tervo, Jari, |e kirjoittaja.
245 10 LOIRI. / |c Jari Tervo.
246 3 Loiri
264 1 Helsingissä : |b Kustannusosakeyhtiö Otava, |c [2019]
264 3 Keuruu : |b Otavan kirjapaino
264 4 |c ©2019
300 719 sivua, 16 numeroimatonta kuvasivua :| b kuvitettu ; |c 22 cm
336 teksti |b txt |2 rdacontent
337 käytettävissä ilman laitetta |b n |2 rdamedia
338 nide |b nc |2 rdacarrier
546 suomi
600 14 Loiri, Vesa-Matti.
650 7 viihdetaiteilijat |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p5329>
650 7 näyttelijät |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p5328>
650 7 televisionäyttelijät |2 yso/fin |0 <http://www.yso.fi/onto/yso/p28596>

Teoksen tiedot

Tekijä	Tervo, Jari, kirjoittaja.
Teoksen nimi	LOIRI. / Jari Tervo.
Julkaisutiedot	Helsingissä : Kustannusosakeyhtiö Otava, [2019] Keuruu : Otavan kirjapaino ©2019
Kontrollinumero	9789511319801
ISBN	978-951-1-31980-1 sidottu
Kieli	suomi
Aineistolaji	KIRJA / BOK
Ulkoasu	719 sivua, 16 numeroimatonta kuvasivua : kuvitettu ; 22 cm
Muu nimeke	Loiri
Asiasana	Loiri, Vesa-Matti. viihdetaiteilijat http://www.yso.fi/onto/yso/p5329 näyttelijät http://www.yso.fi/onto/yso/p5328 televisionäyttelijät http://www.yso.fi/onto/yso/p28596

KUMEA

- [Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä](#)
- Juuret yliopistokirjastojen VTLS-järjestelmässä ja yhteistietokanta Lindan luettelointityöryhmässä (1994)
- Neuvonta- ja keskustelufoorumi kirjastojen *kuvailevan metatiedon* (luetteloinnin) parissa toimiville henkilöille, erityisesti Melinda-metatietovarannon ympäristössä

Jäsenet 2018-2019

Yliopistokirjastot:

Pia Backman (Åbo Akademis Bibliotek)

Ville Huhtala (Helsingin yliopiston kirjasto)

Katja Hyvärinen (Itä-Suomen yliopiston kirjasto, Joensuu)

Anne-Mari Salmela (Turun yliopiston kirjasto)

Amk-kirjastot:

Silja Saarikoski (SeAMK korkeakoulukirjasto)

Erikoiskirjastot:

Sirpa Janhonen (Varastokirjasto) – puheenjohtaja

Jaana Uurasjärvi (Eduskunnan kirjasto)

Yleiset kirjastot:

Sini Neuvonen (Espoon kaupunginkirjasto)

Anna Viitanen (Turun kaupunginkirjasto)

Kansalliskirjasto:

Ulla Ikäheimo (MARC 21)

Minna Kantanen (Melinda-metatietovaranto)

Kiti Vilkki-Eriksson (Kansallisbibliografia)

Lisäksi **kutsuttuja asiantuntijoita** BTJ:ltä ja kirjastoverkkopalveluista

KUMEAn toimenkuva 2019

- Neuvonta- ja keskustelufoorumi kirjastojen *kuvailevan metatiedon* (luetteloinnin) parissa toimiville henkilöille, erityisesti Melinda-metatietovarannon ympäristössä
- RDA-kuvailuohjeet, MARC 21 -formaatti, auktoriteetteihin liittyvä ohjeistus sekä luettelointijärjestelmiin liittyvät määräykset
- Voyager-järjestelmän luettelointimoduuleihin sekä Aleph-luettelointiohjelmaan liittyvä testaus, virheraportointi ja kehittämisehdotukset -> jatkossa vähemmän järjestelmäsidonnainen
- Tietomallien, formaattien, kuvailusääntöjen ja vastaavien metatiedon osa-alueiden kehityksen seuraaminen ja kehittämiseen osallistuminen
- Kuvailun koulutustarpeiden kartoitus ja koulutuksen suunnitteluun osallistuminen

Vuoden 2019 toimintasuunnitelmasta

- Tietomallien, kuvailusääntöjen ja eri aineistojen kuvailun kansainvälisen kehityksen seuraaminen ja kansallinen kehittäminen
- RDA-kuvailuohjeet ja linjaukset, RDA-ohjeiden jalkauttaminen kirjastokentälle
  - tarkoittaa käytännössä MARC 21 –formaatin sovellusohjeiden päivittämistä ja ylläpitoa
    - 2018 tehtyjen RDA-linjausten päivittäminen ohjeisiin
    - MARC 21 -formaatin käännöksen ja esimerkkien tarkastaminen
    - Käyttöoikeuksien metatieto ja sen ohjeistaminen kirjastoille
    - Metatietosanaston kehittämiseen osallistuminen
    - Melindan laajenemiseen liittyvä eri kuvailukäytäntöjen yhtenäistäminen
- RDA Toolkitin rakenne uudistuu
  - Uudet kansalliset linjaukset ja sovellusprofiilit ja uudet käytännön ohjeet vuodelle 2020 – MARC 21 –formaatin muotoon

Kiitos!

Marc-posti@helsinki.fi
Kumea-posti@helsinki.fi